

tey mest evnariku börnini sum fáa nakað burtúrur, — kanska tí tað er lættast fyri læraran?

— Vit hava tað sum í Fólkskúlanum kallast metodu-frælsi. T.v.s., at lærarin sjálvur velur, hvønn undirvisingarform hann vil arbeiða við.

Her er tað av serstakligum stórum týdningi, at børn frá 1. til 3. skúla-flokk, fá rættuliga holla undirvising, sum er til-lagað einstaklinginum og heildini.

— Vit kenna øll tey børn, sum duga at lesa, tá tey koma í skúla og tann partin, sum ikki hevur lært tað áðrenn tey byrja í 1. flokki.

— Tað er eingin treyt fyri at byrja í 1. flokki, at næmingarnir skulu duga at lesa, og tí er tað uppgávan hjá lærarunum at samansjóða börnini soleiðis, at øll fylgja við undirvisingini.

Tey skulu læra at lesa, rokna og skriva, og tað eigur at verða gjørt á tann hátt, at börnini læra at virka sosialt sum ein eind, so munur ikki verður gjørdur á børnunum og evnum teirra á byrjunarstigi.

Tey veikastu detta niðurfyri

— Ofta er tað soleiðis, at tey veikastu í hesum føri, detta niðurfyri, meðan tey sterkastu læra meira og mennast meira enn krevst á hesum stöði.

— Her vil eg halda, at tey evnariku hava góðar stundir at biða eftir teimum, sum krevja longri

tíð fyri at læra ein ávísan setning.

Um lærarin megnar at samansjóða skúla-flokkin á byrjunarstigi, so er nógv vunnið.

Trupulleikin er bert, at eingin setur spurnartekin við, hvussu lærarin undirvisur. Hann skal sjálvur skapa innihaldið í frálæruni.

Fólkskúla-lógin ásetur, at næmingarnir kunnu fáa serundirvising og annan sernámsfrøðisligan stuðul. Hvussu virkar hetta?

— Okkara skúlaskipan hevur onga pedagogiska og sálfrøðisligan kann-ingar -og ráðgevingar-stovn, og tí er tað torført at siggja, hvussu hesin stuðul verður givin.

Okkum tørvar ein stovn, sum undir einum kann veita atferðar-truplum sum brekaðum børnum stuðul. Her átti at verið ein stovnur, har kann-ing og ráðgeving var givin, og síðan ein annar stovnur, har viðgerð, undirvising, uppvenjing o.a. varð givin, undir ser-konari umsjón.

Í lötuni verður tosað um eina hjálptólmiðstöð, sum skal hava til hús á Lands-sjúkrahúsinum, men tað er heilt burturvið.

Tey eru ikki sjúk

Hví?

— Um tær tørvar nýggjar brillur, skógvar ella koyristól, so týstist tær ikki at vera sjúk. Her er talan um ein viðgerðar-stovn, har tí leitar tær fyri at fáa serkona hjálp. Har tólini og fólkin, sum hava fingið útbúgving til

Í hvussu stóran mun fyrbrigdið atferðar-trupul børn eru, sigur Arne Ludvig, at tey kunnu verða fleiri í einum klassa, men eis-ini kunnu vera heilir skúlar, sum ikki hava atferðartruplir næm-ingar. — Eitt er sjálv-sagt, hóast vit ikki hava tol fyri tí, at hetta fyrbrigdið eisini er her hjá okkum, og tí krevst, at nakað muna-gott verður sett inn, áðrenn skaðin verður so stórur, at hann samfel-agsliga og menniskj-ansliga ikki er til at rætta

at vegleiða og ráðgeva, og sum kunnu finna fram til tað, sum júst tú hevur brúk fyri. So er tað líka mikið um tú hevur ringa hoyrnu, sjón ella situr í koyristóli. Tey, ið hava brúk fyri hjálpi, hava ikki brúk fyri kensluni av at vera brekað. Hetta eru í flestu førum lutir, sum tey hava brúk fyri alt lívið.

Vit eiga ikki at gera tað truplari fyri okkara breka-ðu, enn hægst neyðugt.

Tað verður eisini tosa nógv um, hvat vit gera fyri okkara evnaveiku, sum eftir lógini eiga inn-vist í Fólkskúlanum. Tor-ført hevur tó verið at sæð nakran glotta í hesum spurningi seinastu árin. Í lógini stendur, at øll hava rætt til undirvising eftir førumuni.

Um vit síðan siga, at t.d. skúlin skal skapa livsinni-hald og samstarv millum skulanæmingin og heim,

so eru viðurskiftini í veru-leikanum ikki tey bestu.

Kanning og ráð-gevingarstovn

Okkum tørvar ein skúla, sum veitir tí einstaka næminginum hjálpið sum hann hevur brúk fyri at mennast á rættan hátt. Dømi kundi verið, um trupulleikar vóru við einum næmingi, so átti skúlin og foreldur at fingið hjálpið, har næmingurin var kannaður. Síðan kundu foreldrini fingið ráðgeving og vegleiðing um, hvussu

barnið skuldi viðfarast, eins og skúlin fingið veg-leiðing um undirvisingar-hátt o.a.

Soleiðis hevði verið møguligt hjá lærarunum at fáa javna út viðurskift-ini í skúla-flokki, so øll fingið møguleika at mennast á tí stigi, sum júst hann er.

— Tað er eisini greitt, at vit ikki gera tað rættasta, tá vit flokka börnini eftir evnum og brekum. Tað er ikki neyðugt, at brekað børn verða koyrd í ein bólki, meðan hini verða koyrd í ein annan. Brekaða barnið átti tvørtur-imóti sovið tað er ført fyri tí, at verða saman við øllum børnum, so tey av hvørjum øðrum lærdu sosialt medvit, sum ein part av skúlagongdini og uppalingini.

— Tá fóru vit helst ikki at koyra børn í bólkar, — tey frisku fyri seg, og øll brekað — blind, deyv, rørsлубrekað, evnaveik o.s.fr. fyri seg. Hetta kann í mongum førum beinleiðis verða til størri bága fyri heildina.

— Ein slík kanningar -og ráðgevingarmiðstöð fyri øll børn og foreldur, hevði bött munandi um støðuna.

Hvør hevur áhuga fyri teimum avvarandi?

— Vit spyrja ongantið t.d. foreldur at evna-veikum børnum, hvussu tey hava tað við brekaða barni sínum.

Um tey halda tað verða rættast at hava barnið heima ella á stovni, ella hvussu familjan sum heild

skipar seg í gerandisdegn-um. Hvør spyr hjún, hvussu teirra liv lagar seg innanhýsis, ella hvussu hini systkini kenna tað, at hava brekaða systir ella beiggja í heiminum?

Familjan sum heild

— Eitt er kortini vist, at slíkar familjur áttu at havt eitt stað at vent sær til, tá tey koma í trong-støðu.

Eisini er tað mannmin-kandi, at foreldur at brekaðum, nærum skulu liggja á kneununum fyri at fáa um-lætting.

Tað skuldi verið ein menniskjarættur hjá foreldrum og systkjum at sleppa at viðganga, hvussu stórt trýst hettá veruliga er fyri tey av-varðandi í tíðarskeiðum.

— Slík foreldur áttu eins og onnur, havt mögu-leikan at sleppa í sum-mar-fri, meðan barnið var trygt ansa heima.

— Hvør veit — kanska høvdu foreldrini havt orku at tikið barnið við sær næstu ferð — um hetta var ein valmöguleiki.

— Vit noyðast at við-ganga, at menniskjansligu umstøðurnar um leið-beining og hjálpi skulu miðsavnast, og at vit eiga at prioritera familjuna sum heild, um nakað munagott skal spyrjast burtúr, og ikki bert tann einstaka, ella hvørt brek í bólkinum fyri seg, sigur Arne Ludvig at enda.

Hvør spyr hjún hvussu tey innanhýsis klára seg í gerandisdegnum, um tey hava brekað barn búgvandi heima, og hvør spyr systkini, hvussu tey kenna tað at hava brekað systir ella beiggja? Her átti at verið möguleiki hjá familjuni sum heild, at fingið ráðgeving og stuðul, so tey á besta hátt kundu greiða dagligu spurningarnar, sum koma av, at tey hava serligar umstøður